

KODALY YÖNTEMİNİN İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN KEMAN ÇALMA BECERİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

THE EFFECT OF THE KODALY METHOD ON THE PRIMARY SCHOOL STUDENTS' ABILITY OF PLAYING THE VIOLIN

Kemal YILDIRIM^a

^aÖğr. Gör. Dr. , DEÜ Eğitim Fakültesi. kemal.yildirim@deu.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, Kodaly yönteminin ilköğretim öğrencilerinin keman çalma becerisi üzerindeki etkisini araştırmaktır. Ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desenin kullanıldığı bu çalışmada, 2007-2008 öğretim yılı bahar döneminde İzmir ilinde özel bir ilköğretim okulu'nda daha önceden herhangi bir çalgı eğitimi almamış 3,4 ve 5. sınıflarda öğrenim gören öğrenciler içinden; tek ses tekrarlama becerisi, ezgi tekrarlama becerisi, ritim tekrarlama becerisi, şarkı söyleme becerisi, keman çalmaya yönelik fiziksel uygunluk ve isteklilik göz önünde alınarak seçilmiş 13 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma sırasında haftada bir saat olmak üzere, deney grubunda (n=7) Kodaly yöntemi ile genel müzik eğitimi, kontrol grubunda (n=6) ise geleneksel müzik öğretimi uygulanmış, ayrıca her iki gruptaki öğrencilere haftada bir saat keman dersi verilmiştir. Araştırma sırasında her iki gruba da aynı şarkılar ve konular öğretilmiştir. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen Keman Çalma Gözlem Formu ile toplanmıştır. Araştırma bulguları, Kodaly yönteminin alt boyutlarından olan "bedensel kurulum" ve "teknik boyut" üzerinde etkili olmadığı, "müzikal boyut" üzerinde ise anlamlı düzeyde etkili olduğu yönündedir.

Anahtar kelimeler; Keman Eğitimi, Kodaly Yöntemi, Müzik Eğitimi.

Abstract

In this study, our aim is to determine Kodaly method's affect upon the ability of playing the violin of primary school students. Pretest-posttest controlled group model has been used. From among 3rd, 4th and 5th classes, 13 students who were studying at college in İzmir during the spring semester of 2007-2008 academic year, and who had never before had the education of any instrument were chosen regarding their skill of mono vocal repetition, repetition of melody and rhythm, their ability of singing, and physical suitability for playing the violin and their willingness. During the research, for an hour a week, to the experimental group (n=7) general musical education was taught through Kodaly method, while for the control group (n=6) traditional teaching method was used. In addition, students in both group were taught to play the violin for an hour a week. During the research the same subjects and the same songs were taught to both groups. Research data were gathered by the Playing the Violin Observation Form Data which was developed by the researcher himself. The research findings show that Kodaly method does not have a meaningful effect on "Physical situation" and "Technical dimension", which are the subdimensions of playing violin, on the other hand has a meaningful effect on "Musical dimension".

Keywords; Violin Education, Kodaly Method, Music Education.

GİRİŞ

Sanatın tüm dallarında olduğu gibi müziğin, bireyin estetik yönünün gelişiminde etkili olduğu kadar, özgüvenli, duyarlı bir kişilik gelişiminde de etkili olan bir eğitim olduğu söylenebilir. Estetik, duyarlı, özgüvenli bireyler yetiştirme işlevi sesin, müziksel işitmenin, müzikal beğenin geliştirilmesi aracılığıyla geliştirilirken, çalgı eğitimi bu müzikal davranış örüntülerinin daha üst düzeye çıkarılmasına yardımcı olur. Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin diğer boyutlarıyla özellikle işitme eğitimiyle bağlantı içerisindedir. Müzikteki soyut olan sesler çalgı aracılığıyla somutlaşır. Bu konudaki araştırma bulguları (Özdemir, 1982), çalgı destekli müzik derslerinin müziksel işitmeyi, salt ses eğitime dayalı müzik derslerine göre daha çok geliştirdiği doğrultusundadır. Çalgı eğitimi sayesinde öğrenci öğrendiği bütün müziksel bilgileri harmanlayıp onlardan yepyeni ifadeler yaratma olanağı bulur, yaratıcılığını geliştirir. Çalgı çalan çocuklar, müziksel davranışları kazanarak belirli düzeylere ulaşırlar. Ulaştıkları her düzey, yaşantısına olumlu katkılarda bulunur ve kendi yeteneklerini tanıyıp geliştirme olanağı sunar.

Çalgı Çalma Eğitimi; çalgı öğretimi yoluyla bireyler ve toplumların devinişsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istedik davranışlar kazandırma süreci olarak tanımlanabilir. Müzik eğitiminin temel boyutlarından biri olan çalgı eğitiminin yapılmadığı durumlarda müzik eğitimi ya eksik, ya yetersiz ya da yeterince sağlam ve tutarlı olamaz. Yaylı çalgılar üzerinde öğrenilen belli beceriler, kişinin diğer öğrenme etkinliklerinde de olumlu yansımalar oluşturur. Bilişsel temele dayalı çalgı eğitimi, duyuşsal öğrenme becerilerini fazlasıyla geliştirebileceği gibi, aynı zamanda kol- vücut eşgüdümünü de geliştirdiğinden, öğrenme etkinliklerinin devinişsel (psikomotor) boyutlarını da kapsayacaktır (Özdemir, 2007).

Keman eğitimi çalgı eğitimi içinde önemli bir yer tutmaktadır. Ancak perdesiz bir çalgı olması, tutuşunun insanın doğal duruş pozisyonunda olmaması keman eğitiminde belli güçlükler yol açabilmektedir. Bu güçlüklerin özellikle çocuklarda bıkkınlık yaratmaması için bazı eğitim düzenlemeleri yapmayı gerektirebilir. Kodaly yöntemi çocuklarda bıkkınlık yaratmadan, onların doğasına uygun işitsel duyularını geliştirerek keman eğitimini de destekleyecek düzenlemeler içermektedir.

Araştırmanın kuramsal yapısına temel oluşturması açısından keman öğretiminde yaşanan sorunlar ile Kodaly yöntemine değinmekte yarar vardır.

Keman eğitimi ve keman öğretiminde yaşanan sorunlar

Ülkemizdeki mesleki ve amatörce yürütülen müzik eğitimi alanlarında uygulanan çalgı eğitiminin önemli bir boyutunu yaylı çalgılar sınıfı içinde yer alan keman eğitimi oluşturmaktadır. Keman insanın yarattığı en gelişkin ve müziksel anlatım gücü en yüksek çalgıların başında gelmektedir. Kemanın zengin bir literatüre sahip olması, müzik eğitimi kurumlarında etkili bir eğitim aracı, önemli bir eğitim alanı haline gelmiş olmasının başlıca nedenleri arasında sayılabilir. Keman çalmayı öğrenmek ve öğretme, diğer sanat dallarında olduğu gibi bir eğitim sürecini kapsar. Bu eğitim ve öğretimin etkili, başarılı ve kalıcı olabilmesi için, bir takım ilkeler doğrultusunda olması beklenir. Ancak sanat eğitiminin 'yaratıcılığa açık olması ve dar kalıplarla sınırlandırılması gereğinden yola çıkarak, keman eğitiminde de özellikle öğretim yöntemlerinin çalgıdan ve öğrenciden daha fazla verim almaya yönelik, sınırları geniş, aynı zamanda farklı disiplinlerden de faydalanarak yeniliklere açık olarak geliştirilmesi gerekir. Bu bağlamda keman eğitiminde öğretim yöntemlerine yönelik farklı arayışlar ön plana çıkmaktadır (Yağışan, 2008).

Keman öğretimi, teorik ve pratik yönleri bulunan, uygulamaya dayalı, fiziksel ve psikolojik bir süreçtir. Bugüne kadar yaşanan deneyimler sonucunda keman öğretiminin temel ilke ve kuralları oluşmuş, bu konu bilimsel bir nitelik kazanmıştır Her öğrenme sürecinde olduğu gibi keman öğrenme sürecinde de öğrenmenin temel faktörleri rol oynamaktadır. Bu nedenle öğrenmeye ilişkin bilimsel verilerden yararlanmaya dikkat edilmesi, keman öğreniminde de yol gösterici olacağı düşünülmektedir (Tarkum, 2000).

Keman çalmak karmaşık ve yoğun bir süreçtir. Teknik açıdan bakıldığında, en küçük müzikal bölümü çalmak bile oldukça fazla sayıda karmaşık tekniğin hızlı bir şekilde arka arkaya getirilmesini gerektirmektedir (Fischer, 1997). Kemanın perdesiz bir çalgı oluşu, yay kullanımı ve keman çalımında yapılması gereken hareketlerin günlük yaşamda başka hiçbir alanda kullanılmaması, dolayısıyla vücudun bu hareketlere kolay adapte olmaması gibi etkenler kemanı başlangıç aşamasından itibaren öğrenilmesi zor bir çalgıya dönüştürmektedir. Birçok keman öğrencisi bu zorluklardan dolayı henüz başlangıç aşamasında keman çalmayı bırakabilmekte ya da başaramayacağını düşünmektedir. Bu zorlu dönemin sağlıklı bir şekilde atlatılması, öğrencinin ilerlemesi açısından son derece önemlidir.

Özellikle perdesiz bir çalgı olmasından kaynaklanan entonasyon sorunları ön plana çıkabilmektedir. Öğrencinin müziksel işleme yönünden geliştirilebileceği yöntemlerin izlenmesi, keman çalmada entonasyon sorununu çözebileceği gibi müzikal çalma açısından da öğrenciyi destekleyebilir. Kodaly yöntemi bu anlamda etkili olabilecek aktif müzik eğitimi yöntemleri arasında sayılabilir.

Kodaly yöntemi

Kodaly yöntemi Macaristan'da 1940-1950 yılları arasında besteci Zoltan Kodaly, meslektaşları ve öğrencileri tarafından geliştirilen bir müzik eğitimi yöntemidir. Kodaly yönteminin en önemli özelliği, kendisinden önce ortaya çıkmış olan farklı yöntemleri tutarlı bir bütün olarak kendi bünyesinde toplamış olmasıdır (Chosky, 1986). İlköğretim öncesi ve ilköğretim çocuklarının doğasına uygun düşen Kodaly yöntemi hareket, dans ve dil ile bağlantılı bir aktif öğrenme yaklaşımı olarak kabul edilebilir. İçerik ve uygulamaları müzik öğretimindeki tüm unsurları kapsar. Çocuk gelişimine göre oluşturulmuş tutarlı ve dengeli programıyla, başlangıçtan çok üst seviyelere dek kullanım alanı bulabilen, en gelişmiş genel müzik eğitimi olarak düşünülmektedir. Macaristan'da ortaya çıkışının ardından birçok gelişmiş ülkede yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Kodaly yönteminin amaçları şöyle sıralanabilir:

- Her çocukta var olan müzik kapasitesini en yüksek düzeye çıkarmak, müziğin dilini çocuklara öğretmek ve onları bu dille okuyup, yazıp üretecek hale getirmek.
- Çocukları kendi dil ve kültürlerinin ürünleri ile tanıştırmak (halk türküleri, halk dansları vb.)
- Çocukları dünyanın en büyük sanat eserleri ile tanıştırmak ve bu müzikleri dinlerken, çalışırken ve çözümlerken, müzik üzerine dayana bir bilgiden kaynaklanan güvenle müziği ve yaşamı sevmelerini sağlamaktır.

Kodaly yönteminde öğrenciler aşağıdaki aşamalardan oluşan bir öğrenme sürecinin içine girerler.

Birinci aşama: Yeni ögeyi işitir ve söyler (kulaktan öğrenilen şarkılar).

İkinci aşama: Yeni ögeyi keşfedip alır.

Üçüncü aşama: Yeni ögeyi simgeleyen sembolleri yazar, oluşturur.

Dördüncü aşama: Eski ve yeni öğeleri okur.

Beşinci aşama: Yeni ögeyi kullanarak müzik yaratır (beste yapar) (Chosky, 1986).

Kodaly yönteminin bu özellikleri göz önüne alındığında “Bu yöntemden; keman gibi öğrenilmesi zor bir çalgının başlangıç aşamasında öğrencilerin müziksel işitme duyusunun geliştirilmesi, ritmik yapıları kolaylıkla algılamaları, müziği bir oyun kolaylığında öğrenmeleri ve bunu çalgılarına yansıtarak yukarıda sözü edilen dönemi kolayca atlatmalarında destek alınmaz mı?” sorusu düşünülmüştür. Bu araştırmanın amacı Kodaly yönteminin ilköğretim öğrencilerinin keman çalma becerisi üzerindeki etkisini araştırmaktır. Bu araştırmanın ülkemizdeki çalgı eğitimine farklı bir bakış açısı kazandıracağı, yapılacak olan yeni araştırmalara ışık tutacağı, umulmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın deseni

Bu çalışmada yarı deneysel desenlerden ön test-son test kontrol gruplu eşleştirilmiş yarı deneysel desen kullanılmıştır. Bu desende yansız atama kullanılmaz. Desende hazır gruplardan ikisi belli değişkenler üzerinden eşleştirilmeye çalışılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel 2009).

Grubun adı	Deney öncesi	Deney süreci (14 Hafta)	Deney sonrası
Deney Grubu	KÇBGF Haftada 1 saat keman eğitimi	Haftada 2 ders saati Kodaly Yöntemine Dayalı Genel Müzik Eğitimi	KÇBGF
Kontrol Grubu	KÇBGF Haftada 1 saat keman eğitimi	Haftada 2 ders saati Geleneksel Öğretim Yöntemine Dayalı Genel Müzik Eğitimi	KÇBGF

KÇBGF: Keman Çalma Becerisi Gözlem Formu.

Çalışma grubu

Bu araştırmanın deneklerini İzmir ilinde özel bir ilköğretim okulunun keman çalma deneyimi olmayan 3, 4 ve 5. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. 2007–2008 öğretim yılı başında araştırmacı ile birlikte okulda görev yapan iki müzik öğretmeni tarafından 3–4 ve 5. sınıfların tümünden oluşan 96 öğrenci tek ses tekrarlama becerisi, ezgi tekrarlama becerisi, ritim tekrarlama becerisi, şarkı söyleme becerisi ve fiziksel uygunluk göz önüne alınarak elemelerden geçirilmiş ve 21 öğrenci seçilmiştir. Kendileri ve aileleri keman çalmaya istekli olmayan ve özel müzik eğitimi alan çocuklar çıkarıldıktan sonra 21 öğrenciden 13’ü denel işlemler için uygun görülmüştür. Altı ve yedi öğrenciden oluşturulan iki gruptan birisi göreceli olarak deney grubu diğeri ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir.

Veri toplama aracı

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen Keman Çalma Becerisi Gözlem Formu ile toplanmıştır. Gözlem formunun geliştirilmesi aşamasında önce ilgili yayın ve araştırmalarla mevcut gözlem formu ve performans testleri incelenmiştir. İncelemeler sonunda keman çalma becerisini yansıtacak 35 davranış belirlenmiş, 2 eğitim bilimcisi ve 5 keman eğitimcisinin görüşlerine sunulmuştur. Uzman görüşleri de dikkate alınarak, belirlenen davranışlar “Bedensel Kurulum”, “Teknik Boyut” ve “Müzikal Boyut” olmak üzere üç boyutta listelenmiştir. Araştırmacıya eğitim ve mesleki deneyim açısından denk olan ikinci bir araştırmacı ile birlikte 22 öğrenci üzerinde ön deneme yapılmıştır. İki gözlemcinin gözlem sonuçları arasındaki uyuma Pearson Çarpım Momentler korelasyon Katsayısı ile bakılmıştır. Bu katsayı 15 öğrenci için 0,89 ($p<0,01$) olarak bulunmuştur. Uyumun düzeyini arttırmak için 7 öğrenci daha gözleyerek devam edilmiştir. Böylece toplam 22 öğrenci gözlenmiş ve gözlemciler arası korelasyon katsayısı 0,98 ($p<0,01$) olarak bulunmuştur.

Deneyisel işlem yolu

Öğrencilere keman çalma ile ilgili başlangıç becerileri (yay tutuşu, keman tutuşu, Re ve La tellerinde yay çekme becerisi, yayı çekerek ve iterek kullanabilme becerisi, sol eli uygun pozisyona yerleştirme, Re ve La tellerinde 1., 2. ve 3. parmakları doğru basabilme) konusunda haftada iki gün birer saat olmak üzere iki ay eğitim verilmiştir. Denel işlemler daha sonra başlatılmıştır. DeneySEL çalışmanın başlangıcında her iki gruba Keman Çalma Becerisi Gözlem Formu uygulanmıştır. Her iki gruptaki öğrencilerle eşit olarak haftada birer saat keman dersi yapılırken, deney grubundaki öğrencilerle haftada iki ders saati Kodaly yöntemi ile genel müzik eğitimi, kontrol grubu öğrencileri ile de haftada iki ders saati geleneksel yöntem ile genel müzik eğitimi yapılmıştır. Araştırma sürecinin sonunda her iki gruba Keman Çalma Becerisi Gözlem Formu son test olarak yeniden uygulanmıştır.

Verilerin analizi ve kullanılan istatistiksel teknikler

Verilerin analizinde, verileri betimlemek amacıyla Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmadan yararlanılmış, ortalamaların karşılaştırılması için Tekrarlı Ölçümlerde İki Yönlü Varyans Analizi Tekniği kullanılmıştır.

BULGULAR

Kodaly yönteminin ilköğretim öğrencilerinin keman çalma becerisi üzerindeki etkisinin araştırmak amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada keman çalma becerisi üç boyutta incelenmiştir. Bu boyutlar şunlardır: bedensel kurulum boyutu, teknik boyut, müzikal boyut.

Kodaly yönteminin ve geleneksel müzik öğretiminin keman çalma becerisinin bedensel kurulum boyutu üzerindeki etkileri

Deney ve kontrol gruplarının keman çalma becerisinin bedensel kurulumuna ait genel başarı düzeylerine ilişkin öntest ve sontest sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Grupların Keman Çalma Becerisinin Bedensel Kurulum Boyutuna Ait Başarı Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	Grup	n	x	SS
Öntest	Deney	7	29,93	1,59
	Kontrol	6	28,25	4,02
Sontest	Deney	7	38,43	2,51
	Kontrol	6	36,17	4,03

Tablo 1’deki veriler, deney ve kontrol gruplarının genel ortalamalarında ön test sonuçlarına göre bir yükselme olduğunu göstermektedir. Deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test ortalamalarına göre söz konusu yükselmenin olup olmadığını test etmek amacıyla “Tekrarlanmış Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi” yapılmış ve sonuçlar Tablo 2’ de gösterilmiştir.

Tablo 2. Grupların Keman Çalma İle İlgili Bedensel Kurulum Başarı Düzeylerine İlişkin Tekrarlı Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans kaynağı	K.T.	Sd	K.O.	F	p	Ņ²
Grup	12,54	1	12,54	1,46	0,25	0,11
Başarı	435,35	1	435,35	180,00	0,00	0,94
Başarı*grup	0,550	1	0,55	0,227	0,64	0,20
Hata (başarı)	26,60	11	2,41			

Tablo 2’deki verilere göre Kodaly yöntemi ile yapılan genel müzik eğitiminin, keman çalmaya ilişkin bedensel kurulum alt boyutunda, geleneksel yöntemler ile yapılan genel müzik eğitimine göre anlamlı fark oluşturmadığı söylenebilir. Diğer yandan grupların ön testleri ile son testleri arasındaki farkların son testler lehine anlamlı (p=0,000) olduğu görülmektedir.

Kodaly yönteminin ve geleneksel müzik öğretiminin keman çalma becerisinin teknik boyutu üzerindeki etkileri

Deney ve kontrol gruplarının keman çalma becerisinin teknik boyutuna ait genel başarı düzeylerine ilişkin ön test ve son test sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Grupların Keman Çalma Becerisinin Teknik Boyutuna Ait Başarı Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	Grup	n	x	SS
Ön test	Deney	7	13,29	2,48
	Kontrol	6	11,92	2,50
Son test	Deney	7	38,50	7,60
	Kontrol	6	31,67	11,66

Tablo 3'teki verilere göre deney ve kontrol gruplarının genel ortalamalarında ön test sonuçlarına göre son test sonuçlarında bir yükselme olduğu söylenebilir. Deney ve kontrol gruplarının ön test-son test ortalama farklarının anlamlı olup olmadığının test etmek amacıyla "Tekrarlanmış Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi" yapılmış ve sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Grupların Keman Çalma Becerisinin Teknik Boyutuna Ait Tekrarlı Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans kaynağı	K.T.	Sd	K.O.	F	p	N²
Grup	54,34	1	54,34	1,62	0,29	0,12
Başarı	3265,96	1	3265,96	100,66	0,000	0,90
Başarı*grup	48,23	1	48,23	1,48	0,24	0,11
Hata (başarı)	356,90	11	32,44			

Tablo 4'teki verilere göre Kodaly yöntemi ile yapılan genel müzik eğitimi keman çalmaya ilişkin becerilerin alt boyutlarından biri olan teknik boyutta, geleneksel yöntemler yapılan müzik eğitimine göre anlamlı bir fark oluşturmamaktadır. Diğer yandan grupların ön testleri ile son testleri arasındaki farkların son testler lehine anlamlı ($p=0,000$) olduğu görülmektedir.

Kodaly yönteminin ve geleneksel müzik öğretiminin keman çalma becerisinin müzikal boyut üzerindeki etkileri

Deney ve kontrol gruplarının keman çalma becerisinin müzikal boyutuna ait genel başarı düzeylerine ilişkin ön test ve son test sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Grupların Keman Çalma Becerisinin Müzikal Boyutuna Ait Başarı Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	Grup	n	x	SS
Öntest	Deney	7	18,00	3,07
	Kontrol	6	17,83	4,27
Sontest	Deney	7	30,36	5,81
	Kontrol	6	23,08	7,35

Tablo.5'teki verilere göre deney ve kontrol gruplarının genel ortalamalarında öntest sonuçlarına göre bir yükselme olduğu söylenebilir. Deney ve kontrol gruplarının öntest-sontest ortalama farklarının anlamlı olup olmadığının test etmek amacıyla "Tekrarlanmış Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi" yapılmış ve sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Grupların Keman Çalma Becerisinin Müzikal Boyutuna Ait Tekrarlı Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans kaynağı	K.T.	Sd	K.O.	F	p	N ²
Grup	44,714	1	44,714	1,949	0,190	0,150
Başarı	500,788	1	500,788	47,441	0,000	0,812
Başarı*grup	81,595	1	81,595	7,730	0,018	0,413
Hata (başarı)	116,116	11	10,556			

Tablo 6'ya göre keman çalma becerisinin alt boyutu olan müzikal boyut başarı ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları, grupların ön testleri ve son testleri arasındaki farkların (p=0,190) anlamlı olmadığını, grupların ön testleri ile son testleri arasındaki farkların son testler lehine (p=0,000) anlamlı olduğunu göstermektedir. Ayrıca başarı grup ortak etkileşiminin (p=0,018) anlamlı olduğu görülmektedir.

Bu bulgu Kodaly yöntemi ile yapılan genel müzik eğitiminin keman çalmaya ilişkin becerilerin alt boyutlarından biri olan müzikal boyutta, geleneksel yöntemle yapılan müzik eğitime göre anlamlı bir fark oluşturduğu yönündedir.

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde varılan başlıca sonuçlar şunlardır:

- Kodaly yöntemi ile yapılan genel müzik eğitimi geleneksel yöntemle yapılan müzik eğitime göre ilköğretim öğrencilerinin keman çalmaya ilişkin alt becerilerinden "bedensel kurulum" üzerinde anlamlı farklılık oluşturmamıştır.
- Kodaly yöntemi ile yapılan genel müzik eğitimi geleneksel yöntemle yapılan müzik eğitime göre ilköğretim öğrencilerinin keman çalmaya ilişkin alt becerilerinden "teknik boyut" üzerinde anlamlı farklılık oluşturmamıştır.
- Kodaly yöntemi ile yapılan genel müzik eğitimi geleneksel yöntemle yapılan müzik eğitime göre ilköğretim öğrencilerinin keman çalmaya ilişkin alt becerilerinden "müzikal boyut" üzerinde anlamlı farklılık oluşturmuştur.

Hem deney hem de kontrol grubundaki öğrencilerin keman çalmaya ilişkin becerileri, yapılan genel müzik eğitimini derslerinden etkilenmiştir. Grupların ön test-son test ortalamaları yükselerek bir artış göstermiştir. Bu sonuç her iki grubun da deney sürecinden olumlu yönde etkilendiğini göstermektedir. Ancak deney grubunun müzikal boyuttaki değişimi, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Deney grubu lehine olan bu fark, müzik derslerinin geleneksel yöntemle değil de Kodaly yöntemi ile işlenmesinden kaynaklanmaktadır.

İlköğretim öğrencileri için oldukça ağır ilerleyen ve gerçekleştirilmesi son derece zor beceriler bütününe içeren keman çalma etkinliği, Kodaly yöntemi ile daha kolay etkinliklere dönüşmüştür. Nota okumadaki kolaylık, ses süresi ve yüksekliklerini düşünme, ritim sürelerini kodlama, nüansları yaparak ve yaşayarak bedensel hareketlerle içselleştirerek öğrenme etkinlikleri, Kodaly yönteminin öğrencilere kazandırmayı hedeflediği becerilerdir. Müziği öğrencinin yaşına, düzeyine ve beklentilerine göre öğrenmeyi amaçlayan Kodaly yönteminin uygulanması, doğal olarak araştırma bulgularına yansımıştır. Kodaly yönteminin etkileri; tonalite duygusu, bütünlük, ton kalitesi, tempo, artikülasyon, kaliteli ses üretmeyi nüans ve deşifre gibi konuları içeren müzikal boyutta görülmektedir.

Deney grubu ile yapılan derslerde tonalite ile ilgili yoğun çalışmalar yapılmıştır. Seslerin tonalite içindeki işlevlerinin keşfedilmeye çalışılması, el işaretleri ile şarkı söyleme, tonik sesin öğrenciler tarafından bulunması, yarım kararlı cümlelerin algılanması ve onlara tam kararlı cümlelerle yanıt verilmesi, sansibl ses ile tonik ses ilişkisinin irdelendiği çalışmalar, öğrencilerde tonalite duygusunun gelişmesine etki etmesi beklenen davranışlardır. Tonalite duygusunun gelişmesi işitme becerisinin gelişmesi ile eş anlamlı olarak değerlendirilebilir. Bu birikimlerin keman çalarken ses hatalarını daha kolay fark edecek bir düzey kazanmalarına yardımcı olduğu düşünülebilir. Ayrıca öğrenciler aynı birikimler yardımıyla kontrol grubuna göre farklı öz düzenleme yapabilecekleri çalışma ortamları da yakalamış olabilirler.

Yarım karalı müziksel cümlelerin tam karalı cümlelerle yanıtlanmaya çalışılması öğrencide bütünlük duygusunu geliştirmiş olabilir. Çalacakları ya da söyleyecekleri parçayı tek tek nota satırları değil bir bütün olarak görmeye başlamış olmaları, parçanın formunu düşünmeleri, seslendirme yaparken parçanın bütünlüğü açısından son derece önemlidir.

Şarkıları farklı tempoda seslendirme ve şarkıya göre en uygun tempoyu bulma çalışmaları tempo konusuna dikkatlerini çekmiş ve temponun gelişigüzel oluşturulmadığı konusunda deneyim sahibi olmalarını sağlamış olabilir.

Ritimleri öğrenmede kullanılan ritim süresi heceleri özellikle deşifre becerisini gözle görülür bir şekilde etkilemiştir.

Araştırma bu yönüyle Tekin (2007) ve Mann'ın (1991) araştırmalarıyla örtüşmektedir. Tekin'in (2007) araştırmasında Orff-Schulwerk ve Kodaly yönteminin vokal doğaçlama, müziksel işitme ve şarkı söyleme becerileri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma sonucunda Orff-Schulwerk ve Kodaly yönteminin öğrencilerin müziksel işitme becerilerinin gelişiminde, geleneksel müzik öğretimine göre anlamlı derecede etkili olduğu saptanmıştır. Mann'ın (1991) araştırmasında ise lisans düzeyindeki flüt öğrencileri ile Kodaly yöntemi kullanılarak nota okumalarının geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar denenmiştir. Eğitim sonunda tüm denekler daha iyi bir ton elde etmişlerdir. Deneklerin deşifre becerisi ve entonasyon becerileri gelişmiştir.

Araştırma sonucunda keman çalma becerisinin alt boyutları olan bedensel kurulum, teknik boyut üzerinde anlamlı farklılıklar görülmüştür. Bu durumun nedeni ise bu iki boyutun keman çalmak için gerekli temel becerileri içine alması ve hangi yöntemle çalışılırsa çalışılsın değişmez etkinlikleri kapsamı olarak düşünülmektedir. Kontrol grubundaki artış ise her hafta düzenli olarak işlenen dersler ve iyi düzenlenmiş ders içeriklerinin bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuğun kendisini kemanıyla müzikal olarak ifade edebileceği düzeye gelmesi ile perdesiz bir çalgının çalınışını kolaylaştıracak müziksel işitme duygusunun geliştirilmesi arasında kuşkusuz sıkı bir bağ vardır. Seslerin ve ses sürelerinin ezberlenmesine dayalı geleneksel müzik eğitimi gerçek anlamda keman eğitimini destekleyecek işitme duygusunun geliştirilmesinden uzaktır. Bu anlamda Kodaly yöntemi işitme duygusunun üst düzeyde geliştirilmesini içeren bir eğitim dizgesi içermektedir. Bu araştırmanın verilerine dayanarak Kodaly yönteminden sadece genel müzik eğitiminde değil aynı zamanda çalgı eğitiminde de, özellikle perdesiz çalgıların eğitiminde yararlanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* Ankara: Pegem.
- Chosky, L. (1986). *Teaching Music in Twentieth Century*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Fischer, S. (1997) *Basics: 300 Exercises and Practice Routines For The Violin*. London: Edition Peters
- Mann, R. G. (1991). *The Use of Kodaly Instruction to Develop the Sight-Reading Skills of Undergraduate Flute Students*. Arizona State University. (<http://proquest.umi.com/pqdweb?.did=7473766441>).
- Özdemir, S. (1982). Ses eğitimine Dayalı Bir Müzik Dersi ile Çalgı Destekli Ses Eğitimine Dayalı Bir Müzik Dersinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Asistanlık Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi.
- Özdemir, G. (2007). Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Uygulanan Viyola Öğretim Programlarına Dayalı Üçüncü Sınıf Düzeyinde Devinişsel Hedeflere Ulaşma Durumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tarkum, E. (2006). Keman Eğitiminde Rol Oynayan Faktörler. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 4, s. 169-173.
- Tekin, E. (2007). *Orff-Schulwerk ve Kodaly Yönteminin vokal Doğaçlama, Müziksel İşitme ve Şarkı Söyleme Becerileri Üzerindeki Etkileri*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış doktora tezi.
- Yağışan, N. (2008). *Keman Çalmanın Biomekanik Analizi*. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.